

3 יוני 2020

ההשלכות הכלכליות של מגפת הקורונה על נמלי התעופה

התפרצות מגפת הקורונה ברחבי העולם, אשר הובילה להגבלות חמורות על תנועת הנוסעים בדרך האוויר ולמשבר כלכלי גלובלי, גרמה לקריסת הביקוש לטיסות הנוסעים בכל רחבי העולם. תחזית יאטא ותחזית ICAO מצביעות על כך שמספר הנוסעים הגלובלי הבינ"ל והפנים ארצי במהלך שנת 2020 יהיה נמוך משמעותית ממספר הנוסעים הגלובלי במהלך שנת 2019, כאשר תחזית יאטא לשנת 2020 מצביעה על ירידה בשיעור של כ- 55% במספר הנוסעים הגלובלי לעומת שנת 2019¹.

קריסת הביקוש לטיסות נוסעים הובילה לירידה בהכנסות וכפועל יוצא הפסדים ופגיעה משמעותית ב- תזרים המזומנים של חברות התעופה ושל נמלי התעופה. ההודעה בעניין ההשלכות הכלכליות של מגפת הקורונה על נמלי התעופה אשר פורסמה ע"י הארגון הבינ"ל של נמלי התעופה (ACI) ביום ה- 5.5.20, מצביעה על צפי ל- ירידה בשיעור של כ- 50% בהכנסות הגלובליות של נמלי התעופה במהלך שנת 2020 לעומת שנת 2019². ירידה זו נגזרת מהשלכות הירידה בהיקף הטיסות ובמספרי הנוסעים על הכנסות נמלי התעופה מגביית אגרות מחברות תעופה ומנוסעים ועל הכנסות הנמלים מפעילות מסחרית.

על פי תחזית יאטא, צפוי גידול בהיקף תנועת הנוסעים הגלובלית הבינ"ל והפנים ארצית במהלך השנים הבאות לעומת היקף תנועת הנוסעים הגלובלית של שנת 2020. יחד עם זאת, על פי התחזית, תנועת הנוסעים הגלובלית הבינ"ל אינה צפויה להגיע לסדר גודל של שנת 2019 לפני שנת 2024 כאשר תנועת הנוסעים הגלובלית (בינ"ל ופנים ארצית) אינה צפויה להגיע לסדר גודל של שנת 2019 לפני שנת 2023. אם תחזית יאטא תתממש, ההכנסה הגלובלית של נמלי התעופה בכל אחת משלוש השנים הבאות תהיה נמוכה משמעותית מרמת ההכנסה הגלובלית של נמלי התעופה במהלך שנת 2019.

¹ [/https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/covid-19-outlook-for-air-travel-in-the-next-5-years](https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/covid-19-outlook-for-air-travel-in-the-next-5-years)
² https://aci.aero/wp-content/uploads/2020/05/200505-Third-Economic-Impact-Bulletin-FINAL.pdf?_cldee=ZHdoaXRlbHIAAYWNpLmFlcm8%3d&recipientid=contact-176c3adc1118e811858c0050569c00a7-6f86c8a4ef20414080566e5f15e4a146&esid=6e11f56f-498e-ea11-a811-000d3af3a7a7

הירידה בהכנסות וההרעה במצב הנזילות של נמלי התעופה הובילו ליישום צעדים לצמצום הוצאות. צעדים אלה כללו, בין היתר, הוצאת עובדים לחופשה, צמצום שעות העבודה, גיוס הלוואות וסגירה זמנית של תשתיות מסופים ומסלולים בחלק מנמלי התעופה. התחזיות כי מספר הנוסעים לא יחזור במהלך השנים הבאות לסדר הגודל של שנת 2019, מוביל לדחייה או ביטול של פרויקטים להרחבה ושדרוג תשתיות בנמלי תעופה וליישום מהלכים לצמצום במספר העובדים המועסקים בנמלים.³

הארגון הבינ"ל של נמלי התעופה פרסם במהלך חודש מאי קריאה אל המדינות להגיש סיוע פיננסי לנמלי תעופה על רקע ההשלכות הכלכליות של מגפת הקורונה על הנמלים. ארה"ב וקנדה היו בין המדינות אשר העבירו סיוע כספי נפרד לנמלי התעופה לפיצוי על ההשלכות הכלכליות של מגפת הקורונה. ארה"ב החליטה על העברת סיוע כולל בהיקף של 10 מיליארד דולר לנמלי התעופה, כאשר קנדה החליטה להגיש סיוע לנמלי התעופה בערך של 331 מיליון דולר קנדי (כ- 235 מיליון דולר).⁴ רשויות מקומיות המחזיקות בחלק מהבעלות על שלושה נמלי תעופה בינ"ל בבריטניה העבירו סיוע פיננסי בהיקף של כ- 260 מיליון ליש"ט (320 מיליון דולר) לאותם נמלים.⁵ כמו כן, נמלי תעופה במספר מדינות יכולים לקבל סיוע במסגרת חבילות סיוע של המדינה המיועדות לכל מגזרי המשק.

התשואה הגלובלית להון עצמי ואחוז הרווח התפעולי הגלובלי של נמלי תעופה היו גבוהים לאורך השנים בהשוואה לתשואה הגלובלית להון ואחוז הרווח התפעולי הגלובלי של חברות התעופה. נתונים אלה תומכים בהערכה כי נמלי התעופה ובעיקר נמלי התעופה הבינ"ל פגיעים פחות מחברות התעופה לסכנה של קשיים ב- תזרים המזומנים העשוי להוביל לצורך בסיוע פיננסי של המדינה.⁶ כמו כן, לנוכח החשיבות האסטרטגית המיוחדת לחלק מנמלי התעופה והבעלות של מדינות על חלק גדול מנמלי התעופה, קיימת סבירות גבוהה לפעילות של מדינות בעת הצורך כדי למנוע קריסה כלכלית של נמלי תעופה.

³ <https://www.flightglobal.com/air-transport/irish-airports-operator-reviewing-staff-levels-after-dismal-forecast/138480.article>

⁴ <https://www.transportation.gov/briefing-room/us-transportation-secretary-elaine-l-chao-announces-10-billion-relief-americas>

⁵ <https://www.canada.ca/en/department-finance/news/2020/03/government-announces-support-for-air-transportation-sector-during-covid-19-pandemic.html>

⁶ <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-52544786>

⁶ סקירה של CAPA המצביעה על הרווחיות הגבוהה במהלך שנת 2019 במדגם של מספר נמלי תעופה בינ"ל:

<https://centreforaviation.com/analysis/reports/covid-19-and-airport-finances-positive-results-quickly-become-history-517259>

החוסן הפיננסי של רש"ת⁷ על פי הדוחות הכספיים שלה והפעילויות שלה לצמצום הוצאות בעת הזאת, תומכים בהערכה כי הסבירות למשבר נזילות ברש"ת בטווח הזמן הקרוב היא נמוכה. יחד עם זאת, יש צורך בבחינה מעמיקה יותר כדי לבסס הערכה זו.

הירידה במספר הנוסעים הבינ"ל בנתב"ג בין ינואר לאפריל 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד היתה בשיעור של 47%, כאשר שיעור הירידה הגלובלית במספר הנוסעים הבינ"ל הגלובלי במהלך אותה תקופה היה כ- 43%. הפער בין שני המשתנים נגזר משיעור הירידה במספר הנוסעים בנתב"ג במהלך חודש מרץ לעומת מרץ 2019, אשר הייתה גבוהה משמעותית משיעור הירידה אשר נרשמה למספר הנוסעים הבינ"ל הגלובלי במהלך אותו חודש. שיעורי הירידה במספר הנוסעים הבינ"ל בנתב"ג ובמספר הנוסעים הבינ"ל הגלובלי במהלך חודש אפריל היו קרובים לירידה בשיעור של 100% לעומת אפריל 2019.

אחוז שינוי- תנועת נוסעים בדרך האוויר ינואר- אפריל 2020 לעומת ינואר- אפריל 2019⁹

אחוז שינוי ינואר- אפריל 2020	אחוז שינוי אפריל 2020 / אפריל 2019	אחוז שינוי מרץ 2020 / מרץ 2019	אחוז שינוי פברואר 2020 / פברואר 2019	אחוז שינוי ינואר 2020 / ינואר 2019	
(47.0%)	(99.5%)	(72.1%)	2.2%	10.3%	נתב"ג- בינ"ל
(42.7%)	(98.4%)	(55.8%)	(10.1%)	2.5%	גלובלי- בינ"ל
(40.4%)	(86.9%)	(47.8%)	(20.9%)	2.3%	גלובלי- פ"א
(41.9%)	(94.3%)	(52.9%)	(14.1%)	2.4%	גלובלי- בינ"ל ופ"א

מקור: רש"ת, יאטא

⁷ הדוחות הכספיים של רש"ת לשנת 2018 מצביעים כי ביום ה- 31.12.18, היחס בין הנכסים השטופים ההתחייבויות השוטפות (יחס שוטף) עמד על 2.19. לשם השוואה, היחס השוטף של חברת אל על עמד ב- 31.12.18 על 0.41 וב- 31.12.19 על 0.45.

⁸ קישור לדוחות הכספיים של רש"ת: <https://www.odata.org/dataset/rashat2014-2018>
⁹ למעט נתב"ג שיעור השינוי הוא במונחי נוסע ק"מ (RPK).